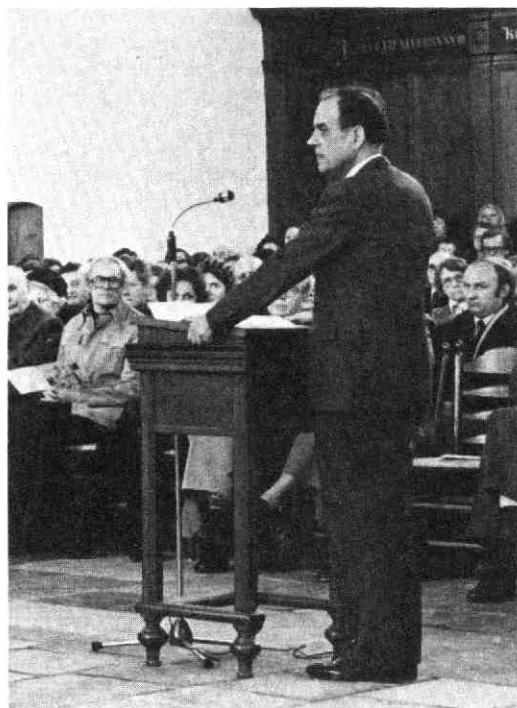

In memoriam dr. J. van der Werf

11 oktober 1926 - 2 oktober 1979

Nadat ik zaterdag 6 oktober jl. in de propvolle Dom de door hemzelf gecomponeerde Dienst der Gedachtenis had meegevierd, wist ik eigenlijk niet goed hoe ik in ons blad enkele woorden aan zijn verdiensten voor onze vereniging zou kunnen wijden zonder de inhoud van dat gebeuren in het monumentale kerkgebouw te verbinden met wat ons als „Oud-Utrechters” voor ogen staat. Ds. Van der Werf heeft als geen ander zich het lot van de Utrechtse middeleeuwse kerken aangetrokken en in woord en geschrift uiting gegeven aan zijn opvatting, dat de restauratie van oude kerken - en met name van de vijf in onze binnenstad - de verplichting inhoudt, zich te bezinnen op de betekenis die de tot nieuw leven gekomen gebouwen voor de kerkelijke gemeente zullen hebben. Daarnaast is de vraag aan de orde op welke wijze en in welke mate andere bestemmingen aan de middeleeuwse kerken kunnen worden gegeven zonder de grenzen der redelijkheid te overschrijden. Het is de verdienste van ds. Van der Werf, dat hij er met name in de Dom in slaagde om voor ieder aanvaardbare lijnen uit te zetten, waarbinnen en waarlangs een verantwoord gebruik van de kerken waarom het hier gaat, werkelijkheid kan worden. Eigenlijk zou iedereen, die daarvoor belangstelling heeft kennis moeten nemen van de gedachten, die ds. Van der Werf hierover al op papier gezet heeft. Zijn „Stippellijnen voor een toekomstig gebruik van de vijf hervormde binnenstadskerken te Utrecht” (1) en zijn bijdrage aan het symposium in 1978 over restauratie en functie van middeleeuwse kerken, onder de titel „De functie van de oude binnenstadskerken” (2) schreef hij met de bedoeling het gesprek over deze belangrijke zaken op gang te brengen en gaande te houden. Uit zijn laatste voordracht hierover - uitgesproken door ds. M. G. L. den Boer op 23 september 1978 - wil ik graag enkele regels aan u doorgeven:

Heeft vroeger de kerk de wereld in zich opgezogen, wat zichtbaar werd in het kerkgebouw, vandaag de dag is het bepaald niet nodig om de rollen zonder meer om te draaien, zodat nu de wereld de kerk opzuigt en het middeleeuwse kerkgebouw omzet in museum, concertzaal of buurthuis. De samenleving anno 1978 mag dan al of niet verheugd zijn over het feit, dat de godsdienstige banden zijn losgemaakt, toch zal er ruimte moeten blijven voor geloofsgemeenschappen, die van uit hun overtuiging proberen kristallisatiekernen te zijn. Ook wie van mening is dat christelijk geloven achterhaald is, zal een voorstander zijn van het feit dat er ruimte gegeven wordt aan allerlei

groeperingen om hun steentje bij te dragen aan een verdieping van de wijze waarop mensen samenleven. Het is gemakkelijk om aan te tonen dat de christelijke kerk in het verleden fout op fout gestapeld heeft. Het is ook gemakkelijk om te laten zien, dat diezelfde christelijke kerk op het punt van b.v. dienstverlening of doordenking van de ethische vragen sporen getrokken heeft, waardoor het Nederlands geestesleven in belangrijke mate bepaald is.

Om maar een enkele lijn aan te duiden: vanuit het verhaal dat in de kerk verteld wordt, gaat het om een nieuwe creativiteit tegenover een zich schikken in de wetten van oorzaak en gevolg, om een gemeenschappelijk met elkaar bezig zijn tegenover bureaucratie, om een door daden gestaafd gezag tegenover tyrannieke handelen, om dienst tegenover uitbuiting. Als zulke bewegingen in een kerkelijke gemeenschap op gang gebracht worden, hebben deze gemeenschappen een functie en zijn dientengevolge hun ruimten goed besteed. En dat deze ruimten dan nog midden in de stad liggen, is een zaak die men met

vreugde moet begroeten. Juist waar handel en zakenleven geconcentreerd zijn, mag er ook ruimte vrij gehouden worden voor werk, dat beoogt de kwaliteit van het leven te stimuleren.

Helaas moet ik het hierbij laten. Wat wij als Vereniging Oud-Utrecht en als vierde stad van Nederland aan ds. van der Werf te danken hebben, valt niet in enkele zinnen samen te vatten. De veelzijdigheid van zijn persoon, de enorme inzet, zijn praktische instelling en zijn vaak haarscherpe analyse van moeilijk te ontwarren vraagstukken zullen wij in de Publiciteitscommissie Restauratie Binnenstadkerken en in onze vereniging node missen.

Denkt u zich aan het slot nog even in, dat in de eeuwenoude Dom aan het einde van de Dienst der

Gedachtenis op 5 oktober jl. woorden gezongen zijn, die ds. Van der Werf tot de zijne gemaakt had en die hij zelf zou hebben willen doorgeven:

Dan breekt muziek van snaren
aan alle kanten uit
een niet te evenaren,
een goddelijk geluid.
De engelen omringen
met heiligen tesaam
de troon van God en zingen
de glorie van het Lam

A. Graafhuis

Noten

- (¹) het vijf kerken restauratieplan, 4e jrg., nr. 3/4 1976
- (²) Het symposion werd op 22 en 23 september 1978 gehouden ter gelegenheid van het gereed komen van de restauratie van de Nicolaïkerk.

LEDENVERGADERING

Het Bestuur van de Vereniging Oud-Utrecht nodigt de leden uit tot het bijwonen van de Algemene Najaarsledenvergadering op dinsdag 20 november aanstaande, aanvang 19.30 uur.

De vergadering zal worden gehouden in de Fundatie van Renswoude, Agnietenstraat te Utrecht.

AGENDA

1. Opening
2. Notulen Voorjaarsledenvergadering van 15 mei j.l.
3. Ingekomen stukken en mededelingen
4. Begroting 1980. (Zie rechterpagina).
5. Aanwijzing registeraccountant voor controle van de jaarstukken 1979. Het bestuur stelt voor accountantskantoor mr. P. J. Schadée te Utrecht.
6. Voorziening in de vacature ontstaan door het overlijden van mevrouw S. Hooykaas-v. d. Berg. Het bestuur stelt voor te benoemen mej. drs. M. E. de Haas te Utrecht.
7. Mededelingen omtrent Jaarboek Oud-Utrecht, Maandblad Oud-Utrecht, excursies en propaganda-commissie.
8. Wat verder ter tafel komt
9. Rondvraag
10. Sluiting.

Na afloop van de vergadering ca. 20.45 uur zal ir. R. Appell, projectleider restauraties Rijksdienst voor de Monumentenzorg, een lezing houden over het onderwerp